

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ У ВІДНОВЛЮВАНУ ЕНЕРГЕТИКУ

Григор'єв П. К.^{1*}, Атаманчук З. А.²

^{1,2}Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Вінниця (Україна)

*e-mail: p.hryhoriev@donnu.edu.ua

Вступ. Роль інвестицій в економіці традиційно пов'язують із необхідністю забезпечення економічного розвитку та зростання держав світу. Енергетична галузь є одним з основних складників економіки. Будь-яка економічна галузь має розвиватися, що потребує надходження капіталу. З огляду на це інвестиції в енергетику будь-якої країни є насущною потребою, що підкреслює актуальність обраної теми.

Мета публікації – дослідити особливості державної політики зарубіжних країн, спрямованої на стимулювання інвестицій у зростання та відновлення частки відновлюваної енергетики у виробництві енергії.

Основна частина. Високі темпи розвитку відновлюваних джерел енергії у світі багато в чому зумовлені розвинутою системою стимулювання виробників, і, насамперед субсидуванням цієї галузі. Енергетичний бізнес дуже престижний для інвесторів, але водночас характеризується високою складністю, значними ризиками, тривалим періодом окупності масштабних енергетичних проєктів [1; 2].

У 2018 році більша частина інвестицій у відновлювану енергетику припадала на сонячну і прибережну вітряну генерацію. У цю галузь було залучено 25,7 млрд дол. США, 14 % зростання, порівняно з минулим роком. Частина проєктів знаходиться в Європі, а також 13 офшорних вітряних проєктів зосереджені у Китаї. Інвестиції в наземну вітряну енергетику становили 100,8 млрд дол. США, показавши зростання на 2 %. Найбільшими проєктами були портфель проєктів Enel Green Power у ПАР вартістю 1,4 млрд дол. США, а також електростанція Xcel Rush Creek у США вартістю 1 млрд дол. США.

У розвинених країнах дискусії про економічну доцільність інвестицій у поновлювану енергетику стають однією з основних тем політичних дебатів. Ринки, що розвиваються, мають дедалі привабливіший вигляд в очах інвесторів, які прагнуть пошуку більш передбачуваних умов для ведення свого бізнесу.

У США, Великій Британії, Німеччині, Австралії та Польщі політика, що проводиться, призводить до перенесення інвестицій на пізніші терміни, відмови від реалізації проєктів і відходу з ринків. Інвестиції США зросли на 12 % і становили 64,2 млрд дол. У Європі інвестиції в чисту енергетику зросли на 27 % до 74,5 млрд дол. США. Інвестиції у ВДЕ нестабільні, проте спостерігається загальна позитивна тенденція їх зростання (рис. 1) [3–4].

У сучасних дослідженнях, присвячених проблемам розвитку альтернативної енергетики, велику увагу приділяють питанням оцінки ефективності механізмів державної підтримки ВДЕ [6]. Така спрямованість робіт не випадкова.

У зарубіжних країнах державна політика з підтримки розвитку альтернативної енергетики реалізується понад тридцять років. Накопичено значний досвід, що дає змогу оцінити ефективність застосування різноманітних інструментів регулювання. Порівняно з зарубіжними країнами, розвиток альтернативних джерел енергії в Україні йде вкрай повільними темпами [7].

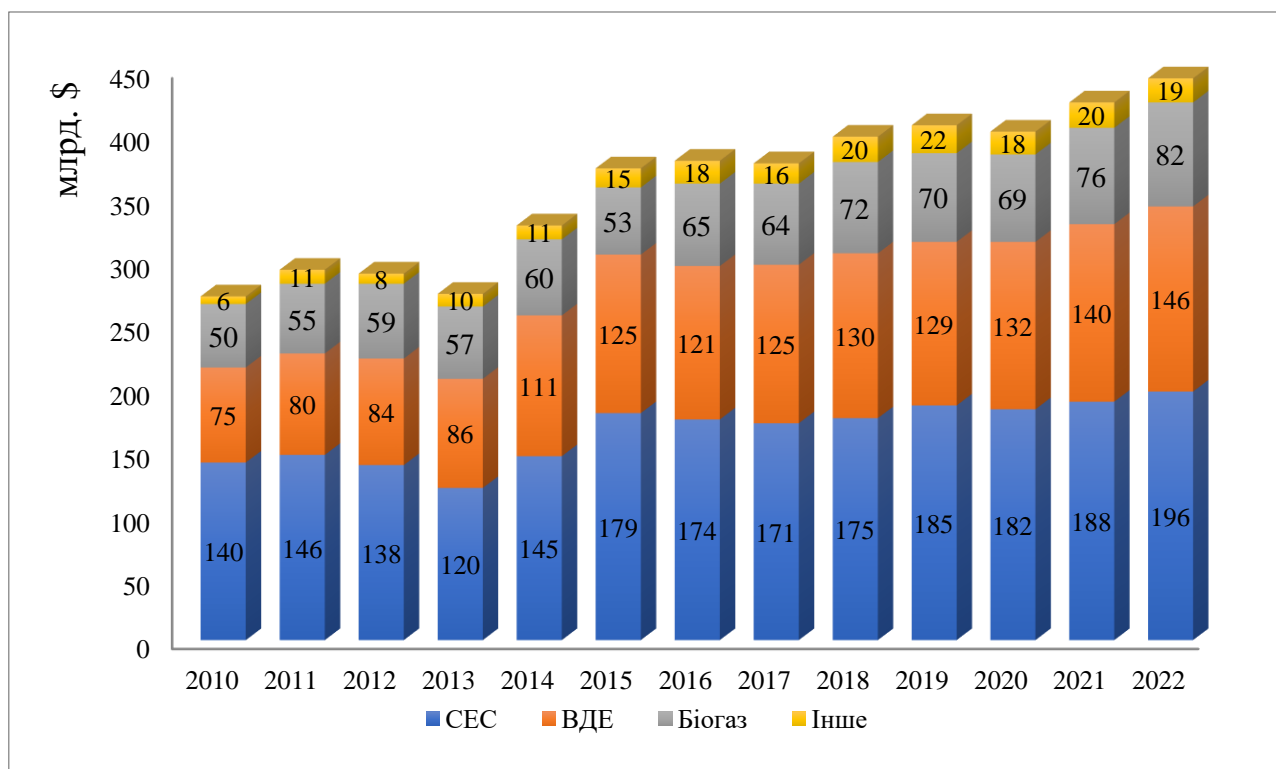

Рисунок 1. Світові сумарні інвестиції у ВДЕ, 2010–2022 рр.

Джерело: [5]

Стабільний рівень прибутковості наявних технологій у галузі відновлюваної енергетики приваблює нові групи інвесторів, однак необхідний акцент на розвиток нових технологій. Під впливом світових технологічних трендів в Україні очікується формування єдиної електроенергетичної системи нового покоління на основі технологій «розумних мереж» з розвитком відновлюваної енергетики, технологічного потенціалу енергозбереження. Стимулювання інвестицій доцільно для технології з найбільшим потенціалом зниження вартості, з джерел VYGON Consulting (рис. 2, 3).

За даними рисунка, спостерігається, що у сфері сучасної енергетики, особливо щодо ВДЕ, актуалізується потреба в об'єднанні зусиль, ресурсів та інтересів різних учасників виробництва, розподілу та використання енергії.

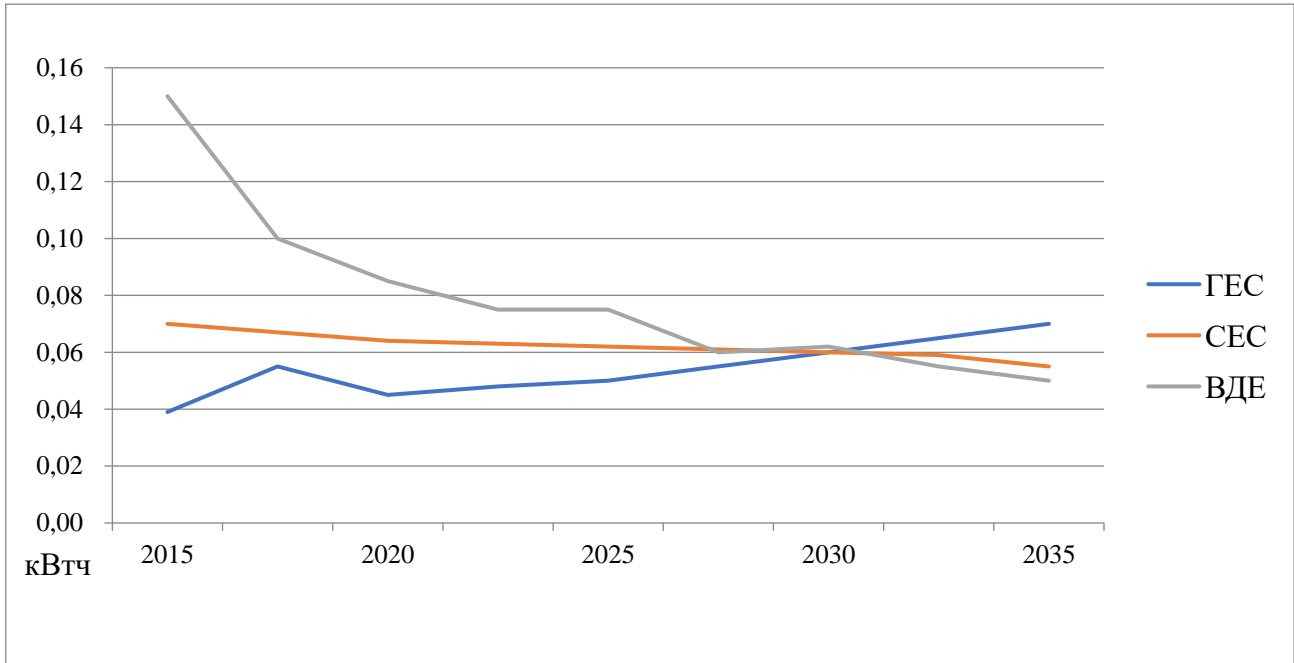

Рисунок 2. Графік залежності інвестицій у ВДЕ від технології з найбільшим потенціалом зниження вартості, LCOE ВЕС і СЕС* мають найбільший потенціал до зниження вартості; 2015 р. – прогноз до 2035 р.

*середня розрахункова собівартість виробництва електроенергії протягом усього життєвого циклу вітрової електростанції та сонячної електростанції (включно з усіма можливими інвестиціями, витратами та доходами).

Джерело: [8]

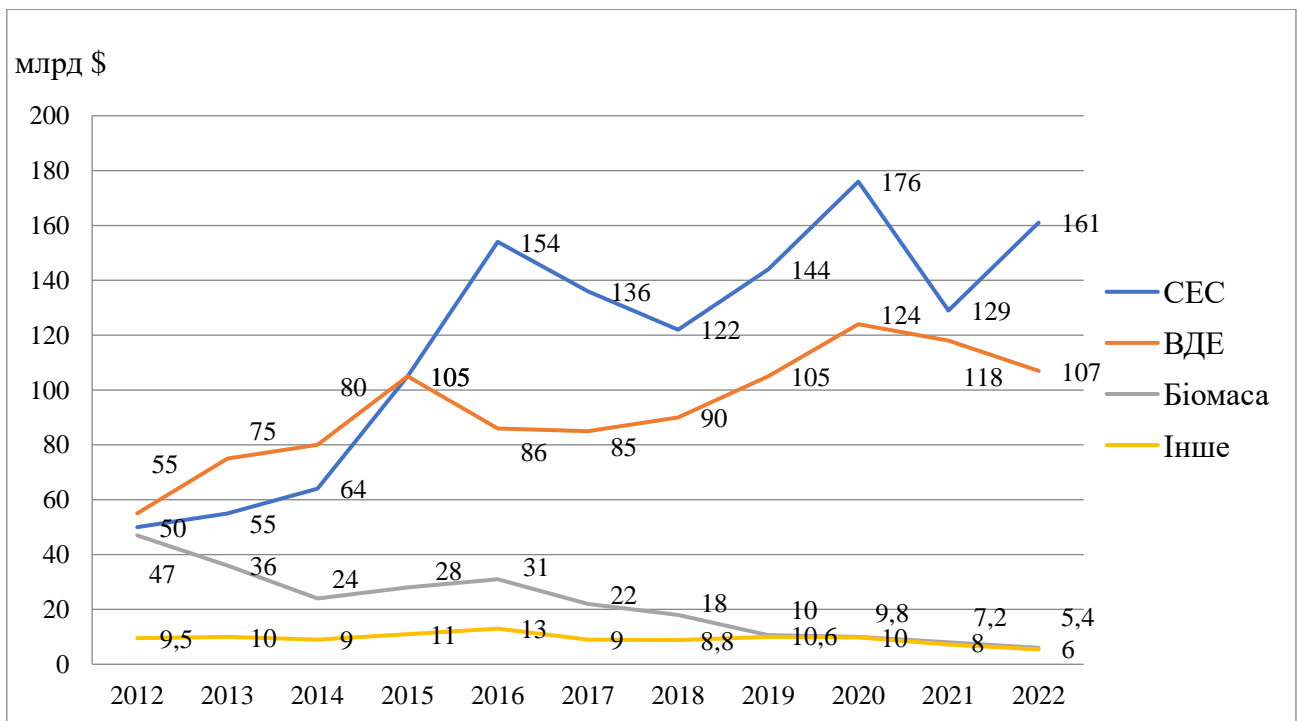

Рисунок 3. Динаміка інвестицій ВДЕ по типам технологій

Джерело: [9]

Висновки. Отже, світова відновлювана енергетика продовжує розвиток як професійний, стабільний та зрілий інвестиційний ринок, спостерігається невідво-

ротний тренд заміщення традиційної генерації на ВДЕ – інвестиції у сферу поступово зростають.

Відновлювана енергетика України втратила значний обсяг потужностей внаслідок війни. Втім розвиток галузі у 2015–2021 роках довів, що вона може бути «інвестиційним магнітом», а сучасні вимоги щодо кліматичної політики Європейського Союзу та глобальні тренди у сфері сталого розвитку лише підтверджують це. Тож розвиток відновлюваної енергетики повинен стати однією з основ відновлення української економіки та забезпечення енергетичної безпеки держави. З цією метою вже зараз потрібно починати обговорення можливостей і бар'єрів розвитку галузі та визначити план дій під час та після закінчення війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Стефанович Є. А. Інвестиційні проєкти та джерела їх фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. Вип. 20. С. 8–12.
2. Щукін Б. М. Аналіз інвестиційних проєктів: конспект лекцій. МАУП. 2002. 128 с.
3. Bloomberg New Energy Finance. 2018. URL: www.bloomberg.com/impact/products/bloombergnef/ (дата звернення: 05.09.2024).
4. Завербний А. С., Псуй М. С., Керницький І. С. Світові тенденції розвитку енергетики та потенційні можливості для підвищення рівня енергетичної безпеки України в умовах інтегрування її енергетичного сектору. *Соціально-правові студії*. 2018. Вип. 1. С. 121–127.
5. Приб К. А. Інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2021. Том 6, вип. 1. С. 111–116.
6. Ризики для енергетичної безпеки: глобальний і національний аспекти: аналітична записка. *НІСД*. 02.01.2013. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/riziki-dlya-energetichnoi-bezpeki-globalniy-i-nacionalniy-aspekti> (дата звернення: 09.09.2024).
7. Дороніна І. І. Трансформація енергетичного сектору ЄС та України: відновлювані джерела енергії. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. Вип. 4. С. 122–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2019_4_14 (дата звернення: 09.09.2024).
8. Омельченко В. Сектор відновлюваної енергетики України до, під час та після війни: стаття та інтерв'ю. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sector-vidnovlyuvanoyi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny> (дата звернення: 12.09.2024).
9. Маркевич К., Сіденко В. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст: аналітична доповідь. Київ. 2019. С. 64–69.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Додон О. Д.^{1*}, Соколюк І. Ю.²

¹Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна),

²Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Одеса (Україна)

*e-mail: o.zachosa@donnu.edu.ua

До недавнього часу дослідження корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) здебільшого зосереджувалися на фінансовій підтримці вирішення соціальних проблем, забезпеченні сталого розвитку різних галузей і своєчасній сплаті податків. Підприємства, крім цього, активно підтримували незахищені верстви на-